

4.2.13

35a (משנה ה') → 36a (כעין תורא)

לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך: דברים טו, ג	(1)
ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר: במדבר יח, כו	(2)
מכל מהנתיכם תרימו את כל תרומת ה' מכל חלב ואת מקדשו ממנו: במדבר יח, כט	(3)
ונתתה בכסף וצורת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אליה ביום דברים יד, כה	(4)
ואם גאל גאל את השדה המקדיש אתו ויסף חמשיית כסף ערקד עליו וקם לו: ויקרא כו, יט	(5)
לא אכלתי באני ממנו... דברים כו, יד	(6)

I. מצה: valid foods for משנה ה'.

- a. Grains: the "5 grains" - (wheat [rice-wheat] barley[spelt, 2-rowed barley])
 - i. Source: v.1 – only grains that can become חמץ can be used for מצה
 - ii. Note: our משנה is *contra* ריב"ז, who holds that millet and rice are also "grains" – because they are קרוב להחמץ
 1. קרוב להחמץ: they rise quickly and are fully חמץ
- b. Status (acceptable): may be מע"ש/הקדש taken, דמאי that had תר"מ taken, מע"ש that were redeemed, כהנים may use ותרומה
 - i. דמאי: since he could disown his property, be destitute and have rights to eat דמאי
 - ii. מע"ש (תרומה גדולה but not תרומת מעשר) which was taken by לוי in the field (he separated מעשר but not גדולה) per v. 2
 - iii. אין החומש מעכב את הפדיון → חומש: מע"ש והקדש שנפדו
 - iv. כהנים: no requirement of accessibility to all ישראל
- c. Status (unacceptable): may not be מע"ש/הקדש taken or מע"ש that did not have תר"ג taken or מע"ש that were not redeemed
 - i. טבל: even if it is טבל דרבנן – grown in an a sealed pot
 - ii. מע"ש: if taken by לוי in גורן w/o תר"ג being taken - per ר"פ's answer to (v. 3)
 - iii. מע"ש: if they were redeemed improperly; מע"ש on slug (v. 4), הקדש on land (v. 5)
- d. Sanctified loaves (לחמי תודה/רקיקי נזיר): if he made for his own (ritual) use, invalid for מצה; to sell to others, valid for מצה

II. מי פירות – kneading dough with fruit juices (e.g. oil, wine or honey)

- a. דשב"ל: no כרת for eating such dough
 - i. דשב"ל's ruling: source of ר"פ ורהבד"י
 1. ד"פ: v. 1 - anything that cannot be used for מצה isn't considered חמץ, based on v. 1
 - a) And: dough made with מי פירות cannot be used for מצה as it is עשירה
 - b) Challenge (ר"ה בריה דר"י): soaked dough cannot be used for מצה but is חמץ
 - ii. ר"פ (woke up and responded): מי פירות are not חמץ

III. re: partially tithed food

- a. Ruling: even if any tithe hadn't been taken – may not be used
 - i. Reason: v. 1 → if חמץ is the sole obstacle to permissibility; here, there is also טבל
 - ii. Challenge: there is still an איסור חמץ – where did that go?
 1. Answer (ר"ש): per ר"ש who holds (נבלה ביה"כ) איסור חל על איסור (cannot become חמץ which is איסור) → טבל
 - iii. Suggested alternative (רבינא): has to be food that is *only* אסור because of חמץ (rejected – doesn't say "only")

IV. dispute re: using מעשר שני בירושלים for מצה

- a. דיה"ג: may not be used as מצה is לחם עני (v. 1) – must be edible even באונינות (unlike מע"ש, per v. 6)
- b. ד"ע: may be used; מצה לחם עני describes the bread and excludes עשירה; read "עוני" → connection with הגדה
 - i. ד"ע: does permit מצה עשירה the rest of the חג, just not for מצות מצוה
- c. Dispute: re coating bread with מי פירות (=kneading?)
 - i. All agree: that it may not be kneaded in lukewarm water
 - ii. ד' יהושע: told his students not to bake with milk (honey?) on 1st day
 1. Baking with milk: only permissible if bread shaped oddly (היכר)